Novobydžovský

Ročník XIX
30. 4. 1992

Číslo
2

ZPRAVODAJ

Z obsahu čísla: Nad rozpočtem města ✦ Investice v roce 1992 ✦ Vyhláška o volbách ✦ Z jednání městského zastupitelstva ✦ Novobydžovské merendy ✦ Dávky sociálního zabezpečení ✦ Anonymům ✦ Jedna z prvních základních škol v právní subjektivitě ✦ Nová kulturní komise ✦ Navštivte muzeum ✦ Vojenský kapelník Antonín Nezkusil ✦ Sonet o příteli ✦ Z dějin Sokola novobydžovského ✦ Již jen vzpomínka ✦ Vybrali jsme pro vás ✦ Stanislav Hudeček ✦ Z naší matriky

NAD ROZPOČTEM MĚSTA

Hospodaření obce za minulý rok skončilo přebytkem ve výši 2 milióny 304 tisíc Kčs. V příjmové části byl rozpočet splněn na 122,7 % a úměrně byly čerpány výdaje na 115 %.

Zdrojem dalších příjmů se staly nové poplatky. - dislokační, z alkoholických a tabákových výrobků a z reklamních zařízení. Na daních a poplatcích byly celkem získány 2 milióny 213 tisíc, z nich největší položku představoval poplatek dislokační - 799 tisíc a daň domovní - 527 tisíc.

Ve výdajích byl schválený rozpočet v objemu 16 miliónů 132 tisíc v průběhu roku Okresním úřadem v Hradci Králové povýšen o částku 13 miliónů 950 tisíc. Prostředky byly účelově určeny na valorizaci materiálových nákladů, mzdových prostředků, opravy a údržbu v odvětví školství, vnitřní správy, sociální péče, Technických služeb, knihovny, kina a muzea. Dále byly částečně finančně kryty stavební akce - Jiráskovo divadlo, jídelna při základní škole v Karlově ulici a věž kostela sv. Vavřince. Skutečné náklady těchto staveb však převyšovaly poskytnutou dotaci Okresního úřadu a rozdíl v objemu 3 milióny 947 tisíc Kčs musel Městský úřad financovat z vlastních zdrojů.

Z ušetřených finančních prostředků k 31. 12. 1991 budou hrazeny především rozestavěné stavby.

Plán rozpočtu na rok 1992 byl sestavován na základě rozpisu stanovené dotace Okresním úřadem v Hradci Králové, a to v objemu 16 miliónů 902 tisíc a předpokládaných příjmů ve výši 7 miliónů 692 tisíc.

Z této dotace jsou účelově určeny prostředky na stavbu plynové kotelny — 1.500.000 Kčs, sociální dávky — 1.425.000 Kčs, pořízení základních prostředků — 440.000 Kčs, zdravotnictví, jesle - 350.000 Kčs a živnostenský referát — 182.000 Kčs.

Dotace zahrnuje sociální dávky pro výplatu jednorázových podpor, a naopak nezahrnuje finanční prostředky

Pokračování na str. 2

Z městské tržnice

Foto J. Prokop

Dokončení ze str. 1

na výdaje podle zákona o sociální potřebnosti. Tyto prostředky budou v průběhu roku uvolňovány z účelové rezervy státního rozpočtu. Ve výdajích byl především brán zřetel na potřeby a požadavky školství, sociální péče, policie a místního hospodářství, na financování elektrické energie, paliva, údržby, školních potřeb a učebních pomůcek. Potřeby města jsou zdaleka větší, než umožňuje schválený rozpočet, a tak nejsou finančně zabezpečeny stavební akce v objemu 7 miliónů 550 tisíc Kčs.

Z předpokládaných vlastních plánovaných příjmů města ve výši 7 miliónů 692 tisíc Kčs připadají největší částky na dislokační poplatky (1 milión 550 tisíc), stravné ve školní jídelně (1 milión 300 tisíc), poplatky za odvoz popela (1 milión 100 tisíc), nájem a prodej z majetku obce (690 tisíc), jednotlivé činnosti Technických služeb (600 tisíc), domovní daň (506 tisíc), daň z příjmu obyvatelstva (350 tisíc), vstupné v kině (320 tisíc), poplatky z alkoholických a tabákových výrobků (280 tisíc), stravné ve vyvařovně pro důchodce (240 tisíc), správní poplatky (220 tisíc), daň z objemu mezd (200 tisíc), poplatky z užívání veřejného prostranství (90 tisíc), na zemědělskou daň (76 tisíc), nájemné (60 tisíc), důchodovou daň ze zisku od osob (50 tisíc) a na poplatky ze psů (43 tisíc Kčs).

Na celkových výdajích ve výši 24 miliónů 594 tisíc se nejvyšší částkou podílí školství - 9 miliónů 698 tisíc. Zde největší výdaje připadají na školní jídelnu (2 milióny 40 tisíc), základní školu v Klicperově ulici (1 milión 952 tisíc), na dokončení prací ve školní jídelně (1 milión 500 tisíc), na mateřskou školu U plovárny (1 milión 31 tisíc), na zvláštní školu (496 tisíc), městský dům dětí (338 tisíc), na základní uměleckou školu (210 tisíc) aj.

Výdaje na místní hospodářství v celkové výši 4 milióny 769 tisíc zahrnují hlavně následující částky - na čištění komunikací (1 milión 620 tisíc), veřejné osvětlení (1 milión 248 tisíc), tělovýchovná a sportovní zařízení (805 tisíc), na zahradnictví (425 tisíc), na veřejnou zeleň (395 tisíc) aj.

Kapitola vnitřní správy počítá s částkou 4 milióny 524 tisíc, ze které připadají výdaje na vlastní správu (3 milióny 152 tisíc - z nich na mzdy 1 milión 242 tisíc), na policii (1 milión 12 tisíc) aj.

Výdaje na sociální péči byly stanoveny na 1 milión 955 tisíc - z této částky na sociální dávky 1 milión a na provoz vyvařovny pro důchodce 530 tisíc Kčs.

Kapitola vodního hospodářství počítá s částkou 1 milión 368 tisíc. Výdaje na kulturu byly schváleny ve výši 1 milión 230 tisíc. Z výdajů na kulturu připadá na provoz kina (480 tisíc), na rekonstrukci bývalé Balounkovy vily (MŠ Husova ul.) pro potřeby městské knihovny (250 tisíc), na provoz kni-

Pokračování na str. 3

VYHLÁŠKA O VOLBÁCH DO FS A ČNR

Městský úřad v Novém Bydžově podle zákona č. 47/90 o volbách do Federálního shromáždění (v úplném znění č. 60/92 Sb.) a podle zákona č. 54/90 o volbách do České národní rady (v úplném znění č. 120/92 Sb.) stanoví:

1. Volby do Federálního shromáždění a České národní rady se uskuteční dne 5. června 1992 od 14.00 hod. do 22.00 hod. a dne 6. června 1992 od 7.00 hod. do 14.00 hod.

2. Místem konání voleb je:

Volební okrsek č.	Volební místnost	Voliči z ulice
01	Městský úřad zasedací síň Masarykovo nám. Nový Bydžov	K. J. Erbena, Květná, Na Švarcavě, J. E. Purkyně, Sv. Čecha, 28. října, Jana Nerudy, Dr. J. Ezopa, třída B. Smetany, Dr. Jana Deyla, Masarykovo náměstí, F. Palackého, Marka Bydžovského, U památníku, Turkova
02	Gymnázium Na valech Nový Bydžov	Komenského, Al. Gallata, Na valech, Korneliova, Na šarlejích, Jana Maláta, Jablonského, Bož. Němcové, Petra Bezruče, Al. Jiráska, Čelakovského, Jos. Jungmanna, Úzká, V ráji, Hradební, Jánská, Klempířská, Dr. F. Riegra, Dr. M. Horákové, Dr. J. Baráka, Merendní, J. Skořepy, Vrchlického, Za drahou
03	ZŠ Karlova ul. Nový Bydžov	třída Čsl. armády, Revoluční třída, Karla IV., Havlíčkova, Dr. M. Tyrše, Družstevní, K. V. Raise, Dr. K. Englera, Bratří Mádlů, Sportovní, Sukova, Tylova, V aleji, Nová, Dr. Vojtěcha, Dr. A. Dvořáka, Zahradní

Smíšený obchod „Ilona" pana Lubomíra Petráňka na třídě B. Smetany
Foto J. Prokop

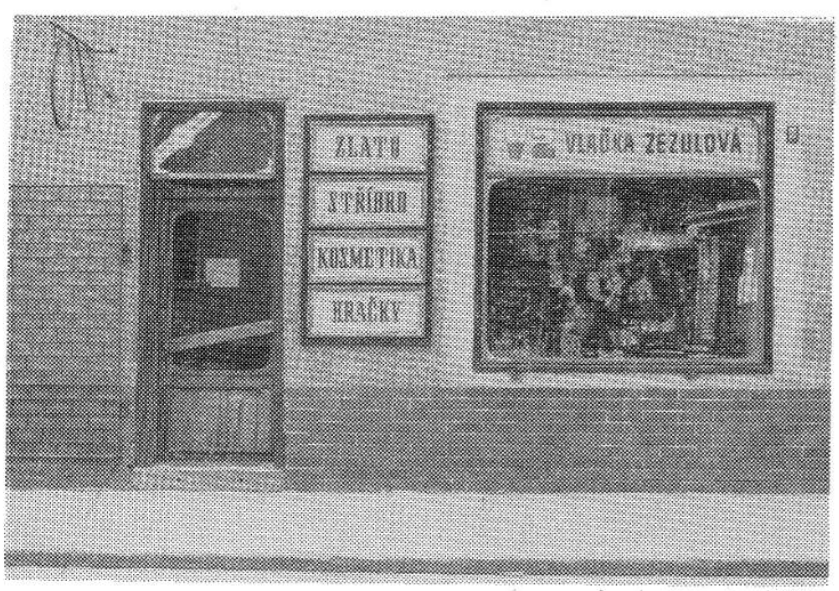
04	ZŠ Klicperova Nový Bydžov	U kopečka, V. Kl. Klicpery, Jana Žižky, Na Staré Cidlině, Na bělidle, U jatek, Pod kopečkem, Dukelská třída, Mládežnická, Na lávce, U pazderny, Humburská, Husova třída, U mlýna, Tovární, U plovárny, Pivovarská, Osadní, Metličanská
05	Sokolovna malý sál, Revoluční ul. Nový Bydžov	Na svépomoci, U hřiště. M. Alše, Josefa Mánesa, Na Otmarce, Ignáce Herrmanna, Příčná, Osecká, U sokolovny, Luční, Julia Fučíka, Lidická, Brigádníků, Třebízského, Osek (samota) - čp. 900
06	„Revír" Chudonice - Nový Bydžov	voliči místní části Chudonice
07	Jídelna ZD Zábědov	voliči místní části Zábědov
08	Budova bývalého MNV Skochovice	voliči místní části Skochovice a Žantov
09	Pohostinství Nová Skřeněř	voliči z místní části Stará Skřeněř a Nová Skřeněř
10	Hasičská zbrojnice Vysočany	voliči místní části Vysočany
11	Nemocnice s poliklinikou	okrsek zvláštní

3. Volič přinese do volební místnosti hlasovací lístek, pokud jej obdržel, nebo voličský průkaz.
4. Volič je povinen mít u sebe občanský (osobní) průkaz, kterým se prokazuje na požádání okrskové volební komise.
5. Pro zajištění pořádku a důstojného průběhu hlasování ve volební místnosti je volič povinen uposlechnout pokynu předsedy okrskové volební komise.
6. Každý volič se musí před hlasováním odebrat do prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků, jinak mu okrsková volební komise hlasování neumožní.

V Novém Bydžově dne 17. dubna 1992

Zdeněk Mařas, v. r.,
zástupce starosty

Karel Šprinc, v. r.,
starosta

Prodejna paní Vlaďky Zezulové na třídě B. Smetany. Foto J. Prokop

Dokončení ze str. 2

hovny (233 tisíc), muzea (165 tisíc) a na ostatní činnost (102 tisíc).

K menším položkám patří výdaje na zdravotnictví a jesle (350 tisíc), na dotace Bytovému podniku (300 tisíc), výdaje na dopravu (300 tisíc) a na projektové práce (100 tisíc).

Zd. Dvořáková,
vedoucí finančního odboru

INVESTICE V ROCE 1992

Městská rada na svém jednání konaném dne 14. 4. 1992 projednala plán investic pro zbytek roku 1992. Vzhledem k omezené výši finančních prostředků Městského úřadu byly schváleny následující akce:

1. **Rekonstrukce věže u kostela sv. Vavřince** - dokončení vnějšího pláště věže - provedení výplně otvorů, osazení mříží, okenic a vstupních dveří do věže - 184.000 Kčs.
2. **Stravovací zařízení v ZŠ Karlova ul.** - dokončení vnější omítky, odstavných ploch a komunikací, sadových úprav, oplocení, demontáž a demolice stávající kotelny - 1.068.000,— Kčs.
3. **Rekonstrukce vstupní části Jiráskova divadla** - zajištění stavby proti účinkům povětrnostních vlivů — úprava části střechy nad školní jídelnou, provedení provizorního žlabu na severní straně, částečná oprava lepenkové krytiny nad jevištěm, úklid staveniště - 17.000,— Kčs.
4. **Plynofikace města - II. etapa, část a)** - položení plynového potrubí v ulicích:
   Revoluční od ul. Karla IV. až do náměstí, Komenského —
   Na valech od ul. Revoluční až po ul. Komenského,
   Bezručova od ul. Revoluční až po ul. Bezručovu,
   obvod Masarykova náměstí.
   Rozpočet této části je zhruba 1.300.000,— Kčs, který by měl být uhrazen sdruženými prostředky od České pojišťovny Pardubice, Okresní správy spojů Hradec Králové, Okresní správy telekomunikací Hradec Králové, Finančního úřadu Nový Bydžov a Městského úřadu Nový Bydžov, na který by měla připadnout částka zhruba 500.000,— Kčs.
5. **Rekonstrukce severní stěny radnice** - bude provádět firma INTERMED za částku přibližně 110.000,— Kčs.
6. **Rekonstrukce hasičské zbrojnice ve Staré Skřeněři** - není zatím zpracován projekt stavby, ale počítá se přibližně s částkou 100.000,— Kčs.
7. **Rekonstrukce elektroinstalace a vodoinstalace a nezbytné dílčí stavební úpravy v bývalé Balounkově vile** v Husově ulici - přibližně 250.000,— Kčs.

P. Štefan

Z jednání městského zastupitelstva

Městské zastupitelstvo na zasedání 12. března 1992 schválilo několik významných dokumentů. Především s účinností od 1. dubna byla schválena vyhláška o zřízení městské policie. Po úvodní zprávě předsedy finanční komise pana Patky a kratší diskusi zastupitelstvo dále schválilo rozbor hospodaření Městského úřadu za rok 1991.

Delší dobu byl projednáván návrh nových sazeb za úhradu nájemného z nebytových prostor. K původnímu návrhu se po krákém zdůvodnění postupně vyjadřovalo několik členů městského zastupitelstva a teprve po zevrubnějším vysvětlení a doplnění byly po druhém hlasování maximální sazby schváleny v následující výši - na náměstí základní sazba + 200 %, na přilehlých hlavních ulicích k náměstí základní sazba + 100 % a ve zbývajícím prostoru chráněné památkové zóny základní sazba + 50 %. Na ostatním území města zůstala zachována základní sazba. O výši nájemného z nebytových prostor v městských objektech bude v jednotlivých případech rozhodovat kontrolní rada složená ze tří členů zastupitelstva (p. Čeňková, p. Hušek a p. Nevrlý). Zastupitelstvo dále doporučilo, aby tato rada byla rozšířena o ing. Pokorného (vedoucího živnostensko-investičního odboru) a jednoho člena ze Svazu podnikatelů — s hlasy poradními.

Na mimořádném zasedání městského zastupitelstva dne 19. března byl projednáván jediný bod — rozhodnutí o další formě správy vodovodu a kanalizace. Po vysvětlení zástupců obou akciových společností členové zastupitelstva vyjádřili souhlas, aby se provoz v Novém Bydžově stal součástí velké akciové společnosti s vedením v Hradci Králové.

Z bohatého programu zasedání městského zastupitelstva dne 16. dubna vyjímáme jen nejdůležitější části. Zastupitelstvo schválilo návrh rozpočtu Městského úřadu na rok 1992 a pověřilo kontrolní komisi, aby prováděla revize vyplácení mzdových prostředků. Dále schválilo požární řád obce a vyhlášku o místě a konání voleb a vzalo na vědomí zprávy o poskytování dávek sociálního zabezpečení a o složení a počtu pracovníků Městského úřadu. V dalším jednání byly schváleny ceny za pronájem obecních pozemků podle vyhlášky 393/91 Sb. ve výši - zahrada (2 Kčs za m²), louka (1 Kčs za m²). Zastupitelstvo také schválilo znění dopisu se žádostí o převod lesa Borek z majetku Okresního úřadu do majetku města.

J. P.

Všechny bývalé a současné novobydžovské studenty, ale i další přátele merend

zveme

v sobotu 23. května 1992 do velké zasedací síně radnice, kde bude od 15 hodin zahájeno kulturní pásmo

NOVOBYDŽOVSKÉ MERENDY

V pásmu bude promítán film z poslední merendy v roce 1957, soubor barevných diapozitivů o minulosti merend a s hudebním programem vystoupí žáci základní umělecké školy a studenti gymnázia.

Přijďte podpořit obnovení merendy!

Vivat 130. merenda!

Pantáta a panímáma 128. merendy z roku 1946 - Miloš Zahradník a Věra Formánková

DÁVKY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

MěÚ Nový Bydžov, správní odbor - úsek sociální zabezpečuje územní obvod, který má zhruba 16 tisíc obyvatel.

Tento obvod zahrnuje mimo Nový Bydžov s integrovanými obcemi i další obce - Hlušice, Humburky, Králíky, Lužec n. C., Měník, Myštěves, Ohnišťany, Petrovice, Kobylice, Zdechovice, Prasek, Skřivany, Sloupno, Smidary, Starý Bydžov, Šaplava, Vinary a Zachrašťany.

Dávky sociálního zabezpečení se poskytují podle zákona FS o životním minimu č. 463/91 Sb. a zákona ČNR č. 482/91 Sb. o sociální potřebnosti. Tyto nové zákony vešly v platnost 29. 11. 1991. Dále se poskytují podle zákonů, které i nadále zůstávají v platnosti.

Dávky poskytované podle citovaných zákonů jsou dávkami nárokovými. MěÚ Nový Bydžov poskytuje dávky formou opakovanou, jednorázovou a věcnou.

Na úseku péče o staré občany jsou vypláceny:
- příspěvky při cukrovce a jiných dietách,
- příspěvky z doplňkové péče,
- příspěvky při péči o blízkou a jinou osobu,
- příspěvky na opotřebení,
- příspěvky na individuální dopravu,
- příspěvky při TBC,
- příspěvky při nezaměstnanosti.

Na úseku péče o rodinu a dítě jsou vypláceny dávky při sociální potřeb-

nosti svobodným matkám, matkám samoživitelkám, rodinám, jejichž celkový příjem je pod hranicí sociálního minima, dále rodinám, u kterých je důvodem nízkého příjmu nezaměstnanost.

Vzhledem k vzrůstajícímu počtu nezaměstnaných se zvyšuje i počet osob se sociální potřebností. Podle platných zákonů je nutno provádět před přiznáním dávek šetření majetkových poměrů u jednotlivých případů.

Částky vyplácené z důvodu nezaměstnanosti budou kryty finančními prostředky ze státního rozpočtu, nikoli z rozpočtu města.

H. Holková

ANONYMŮM

Redakci Novobydžovského zpravodaje došly v poslední době dva články — pod první „Občan Brych, aneb poučení pana starosty" se podepsal(i) dva „dědkové", pod druhý „Otevřený dopis radním Nového Bydžova" pamětníci slibů.

Demokratická společnost předpokládá názorovou pluralitu a jedině na jejím základě se může dále rozvíjet. Každý má právo na svůj názor, ale usiluje-li o jeho publicitu v tisku, musí nést „svoji kůži na trh" a za vyslovením osobně stát. Jestliže se kritika i nyní ukrývá za anonymitu, vyznívá, žel, jako laciný silácký výkřik s ozvěnou doby, ke které se rozhodně nebudeme vracet.

Pokud se tedy autoři obávají pod své myšlenky podepsat, nemohou také počítat s jejich zveřejněním.

Jaroslav Prokop

P. S.

Ony dvě „babky", jež inspirovaly prvního anonyma, se v průvodním dopise podepsaly svými monogramy a redakce jen splnila přání obou známých pisatelek.

JEDNA Z PRVNÍCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL V PRÁVNÍ SUBJEKTIVITĚ

Základní škola v Klicperově ul. jako jedna z prvních základních škol v republice vstoupila 1. dubna 1992 do právní subjektivity.

Právní formulace hovoří o tom, že od toho okamžiku máme právo vystupovat svým jménem v právních vztazích a neseme plně zodpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

V praxi to znamená, že:

- budeme samostatně přijímat pracovníky,
- budeme hospodařit s majetkem, který nám svěřila obec a školský úřad,
- budeme uzavírat hospodářské smlouvy na dodávky energií, prací, péče o technická zařízení apod.

K dobrému tónu aktuálního článku patří kritika, jedná-li se o městský časopis, potom nejlépe kritika městského úřadu. V tomto směru nebude tento článek příliš aktuální, neboť bez pochopení a podpory městského úřadu bychom v tak krátké době do právní subjektivity nevstoupili. Bylo třeba vyřešit řadu obtížných úkolů, uzavřít například nájemní smlouvu mezi školou a obcí, smlouvu o bezúplatném převodu základních prostředků a učebních pomůcek v celkové hodnotě 2,5 miliónu Kčs, podepsat zřizovací listinu apod. Jedině díky tomu, že se hledaly způsoby řešení problémů a ne jejich vytváření, dokázali jsme společně dojít za několik měsíců až k právní subjektivitě.

Že to není samozřejmost, dokazuje postavení hradeckých základních škol, které začínaly společně s námi a svoji právní subjektivitu mají zatím v nedohlednu.

K čemu je vlastně právní subjektivita pro školu dobrá? Jeden z hlavních důvodů je důvod ekonomický, neboť školství zatím připomíná „spící království", disponuje sice ohromným ekonomickým a duševním potenciálem, avšak intenzita využívání je velmi nízká. Dokazují nám to i mnohamiliónové hodnoty, které obec převedla na naši školu, nebo provoz školy, který ročně stojí obec 1,8 miliónu Kčs.

Samozřejmě, že má škola své společenské poslání - výchovu a vzdělání dětí, ale tato priorita nemůže vést k neekonomickému chování. Školy musí efektivně využívat svěřené hospodářské prostředky, ale žádné příkazy nebo kontroly nemohou celou problematiku postihnout, škola se bude chovat ekonomicky jen tehdy, jestliže bude finančně zainteresovaná na úsporách ekonomicky, jestliže bude mít možnost vedlejší hospodářskou činností získat další provozní a mzdové prostředky.

Potom nebude docházet například k takovým situacím, kdy v prosinci se nakupují věci ne proto, že jsou potřeba, ale aby se utratily peníze, o které by se jinak přišlo.

Jsem přesvědčen o tom, že se nalezne i mnoho způsobů, jak využít duševní potenciál pracovníků, vždyť na škole pracuje třicet vysokoškolsky vzdělaných lidí.

Nesmíme pouštět ze zřetele výchovný a vzdělávací úkol školy, proto o škole nemohou rozhodovat ekonomové, ale pedagogové, kteří se však budou chovat ekonomicky. Právní subjektivita je jednou z cest, jak toho dosáhnout.

Ve svých důsledcích by proto měla právní subjektivita přinést lepší a efektivnější chod školy, s většími právy a povinnostmi, a tedy i zlepšení výchovně vzdělávacího procesu.

MŠ

NOVÁ KULTURNÍ KOMISE

Dne 26. 3. 1922 proběhlo na radnici první jednání nově sestavené kulturní komise. Při výběru členů jsem vycházel z toho, aby v ní byli zastoupeni jednak zdatní profesionálové, kteří kulturní činnost dělají již léta a dobře, jednak nadšení amatéři. Zároveň jsem se snažil, aby členové komise zastupovali všechny druhy a odvětví kultury, které v Novém Bydžově jsou. Současná komise začala pracovat v jedenáctičlenném obsazení.

Úvodem setkání byly vzpomenuty bohaté kulturní tradice Nového Bydžova. V nynější tíživé finanční situaci bude nutno i do budoucna vycházet především z domácích kulturních zdrojů. Kulturní komise proto doporučuje navázat na osvědčené akce z minulých dob, jako byl Malátův Bydžov, výstavy bydžovských výtvarníků, studentské merendy, koncerty bydžovských kapel a představení místních ochotnických divadelních souborů.

V další části jednání se komise zabývala mapováním současného počtu hudebních a divadelních souborů ve městě a okolí. Působí zde velké dechové orchestry Podkověnka a Skleněnka, komorní dechovka Bydžovská šestka, Dechový orchestr ZUŠ, folklorní skupina ZUŠ, taneční orchestry Tox a Compact, poprocková Hudební skupina gymnázia, rockové soubory

Pokračování na str. 6

Dokončení ze str. 5

Atlantis a NVÚ. Sestavuje se cikánská kapela z místních Romů. Nově zde vznikl chrámový orchestr. Působí zde divadelní soubory Jirásek a DDT. Kulturní komise se bude snažit o podporování činnosti těchto souborů a zlepšování podmínek pro jejich další existenci. Přihlásí se nám další soubory, na které jsme třeba neprávem zapomněli?

Kulturní komise navrhuje zavést v Novém Bydžově pravidelné odpolední čaje pro mladé, vždy o sobotách. Mládež by nemusela jezdit na podobné akce do okolních vesnic. Zároveň by to byla příležitost pro místní taneční a rockové skupiny, aby se mohly pravidelně prezentovat na veřejnosti. Najde se schopný pořadatel?

Malátův Bydžov by v budoucnu neměl být jen festivalem pěveckých sborů, ale hudebním festivalem různých žánrů — od klasiky po rock.

V nejbližších dnech připravila kulturní komise nebo její jednotliví členové tyto akce:

19. dubna na velikonoční neděli v 9.00 hodin byla v místním katolickém kostele uvedena mše C-dur Josefa Groha. V ní se kromě chrámového sboru představil i nově vzniklý patnáctičlenný chrámový orchestr. Je sestaven z učitelů a žáků ZUŠ a občanů z Nového Bydžova a okolí. Orchestr vznikl před dvěma měsíci z podnětu ředitele ZUŠ. Pro milovníky chrámové hudby bude připravovat další akce i do budoucna, které by měly v letošním roce vyvrcholit vánoční mší Jakuba Jana Ryby. Orchestr zve do svých řad další zájemce, muzikanty i zpěváky.

1. května se uskuteční na náměstí v Novém Bydžově hudební festival, ve kterém chce kulturní komise představit široké veřejnosti většinu hudebních souborů, které ve městě působí. Festival bude spojen se staročeským jarmarkem. Dopoledne je vyhrazeno pro folklor a dechové soubory, odpoledne bude patřit folku, country, tanečním kapelám a rocku v různých podobách.

Současně bude otevřeno městské muzeum s nově doplněnou bohatou expozicí.

23. května se bude v zasedací síni radnice konat další setkání bývalých a současných studentů před připravovanou merendou v příštím roce.

30. května chystají členové kulturní komise dětský den v areálu Domu dětí a mládeže. Kromě her, soutěží a dalších zábav zde bude vyhrávat i žákovská dechovka ZUŠ.

Pravidelné kulturní akce chystá i vedení tělocvičné jednoty Sokol.

Své první setkání jsme končili s tím, že do příštího jednání si každý člen připraví další náměty pro obohacení kulturního dění ve městě. Chtěli bychom svou činností sloužit kulturním zájmům a potřebám bydžovských občanů. Do jaké míry se nám bude práce dařit, ukáže čas. Zároveň vyzýváme všechny Bydžováky, kterým není osud kultury ve městě lhostejný, aby přispěli dle svých možností radami i organizačními schopnostmi k oživení kulturního života v našem městě.

Jan Filip,
předseda kulturní komise

NAVŠTIVTE MUZEUM

1. květnem muzeum zahajuje další návštěvní sezónu. Od tohoto dne je expozice pravidelně otevřena o nedělích a svátcích až do konce října, vždy od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin. Jako dosud však mohou předem ohlášené hromadné výpravy muzeum navštívit v průběhu celého roku i v dalších dnech. Této druhé možnosti zatím hlavně využívají místní a okolní školy.

V posledním období se začíná vytvářet nová tradice. Při ročníkových sjezdech se už několikrát absolventi rozhodli pro prohlídku muzejní expozice a vždy byli překvapeni bohatstvím a rozmanitostí vystavených sbírek. Chtěli bychom proto i touto cestou pozvat další absolventy. A pozvánka samozřejmě není určena jen jim. Každý Bydžovák — ať už nyní žije kdekoli — by se čas od času měl vracet do místa, kde si v bohaté mozaice proměn oživí minulost Novobydžovska a navíc pozná unikátní díla velké umělecké a historické ceny.

Upravená a doplněná expozice návštěvníku nabízí čtyři oddíly - I. Od minulosti k současnosti města a okolí, II. Petr Brandl a východní Čechy, III. Dílo lidového umělce Václava Kudery - Křapíka, IV. Z odkazu Marie Alžběty Novákové - Nevyjelové.

Co oddíl - to soubor s řadou jedinečných exponátů. Mezi církevními památkami I. oddílu nad jiné vyniká archa bydžovská z třicátých let 16. století a epitaf rodiny Jindřicha Kapouna ze Svojkova z roku 1599, mezi zbraněmi husitská houfnice z 1. třetiny 15. století a renesanční kapounovský kord ze 2. poloviny 16. století, z merendních památek zaujme zejména starý studentský prapor, jehož žerď pochází už ze čtyřicátých let 18. století. Z řady obrazů je nejvzácnější Lovecký dvojportrét (kolem 1660) z okruhu nizozemského malíře Petra Lelyho. Milovník uměleckého nábytku může obdivovat nejen nevěstinu truhlu z 1. třetiny 17. století, ale také intarzované a vyřezávané komody a sekretáře. Početné jsou soubory drobných uměleckých předmětů z cínu, fajánse, kameniny, skla a porcelánu, dále různé šperky, příbory, hodinky a hodiny.

Zvlášť bohatě je zastoupen venkovský národopis - malovaným a vyřezávaným nábytkem, podmalbami na skle a emailovaným sklem, lidovou fajánsí, výšivkami, čepci a čepečky, nástroji rukodělné textilní výroby, ukázkami zemědělského nářadí apod. Mimořádnou pozornost si zaslouží malované desky z jeslí - Pastýř ze 2. poloviny 17. století a čtyři barokní desky z poloviny 18. století.

Poslední část I. oddílu expozice zachycuje v hutné zkratce úsek dějin od 2. poloviny 19. století do roku 1945. Zde největší zájem návštěvníků poutá část věnovaná polárnímu badateli PhDr. Václavu Vojtěchovi, rodáku ze Skřivan, jedinému českému účastníku výpravy R. E. Byrda do Antarktidy v letech 1928 až 1929.

Dominantou II. oddílu expozice jsou rozměrné obrazy Ukřižovaného a Matky Bolestné z barchovské zámecké kaple, které byly teprve v roce 1976 určeny jako dosud neznámá díla slavného barokního malíře Petra Brandla z roku 1733.

III. oddíl představuje vybraný soubor prací Václava Kudery - Křapíka (1895—1987) - kamenosochaře a tvůrce galerie pod širým nebem, řezbáře a loutkáře, kreslíře a malíře, hudebníka, písničkáře a sběratele houslí, básníka, povídkáře a kritika společnosti.

Nejnověji vzniklý IV. oddíl je věnován životu a dílu profesora Bohumíra Nevyjela (1883—1915) a odkazu jeho dcery Marie Alžběty Novákové - Nevyjelové. I když z bohatého souboru předmětů darovaných muzeu novobydžovskou rodačkou paní Novákovou - Nevyjelovou může být zatím vystavena jen menší část, uvidí zde návštěvník exponáty mimořádné umělecké hodnoty. Vždyť mezi obrazy jsou zastoupena i díla francouzského malíře Raoula Dufyho a našich známých umělců - Antonína Procházky, Václava Špály, Vojtěcha Sedláčka, Františka Tichého a Willi Nowaka.

V muzeu jsou pro návštěvníka připraveny následující brožury, které je možno zakoupit: nový „Průvodce expozicí" s patnácti obrazovými přílohami (za 10 Kčs), „Petr Brandl a východní Čechy" (za 5 Kčs) a reprodukce rytiny pohledu na Nový Bydžov z cechovního výučního listu s průvodním textem (za 5 Kčs).

Vstupné do muzea - žáci, studenti a důchodci jednotlivě - 2 Kčs, dospělí - 4 Kčs, děti do 6 let neplatí; žáci a studenti v hromadných výpravách — 1 Kčs.

Přijďte si i vy prohlédnout bohatou expozici našeho muzea!

J. P.

Vojenský kapelník Antonín Nezkusil

Novobydžovsko je kolébkou mnoha hudebníků, kteří úspěšně zasáhli do všech oborů hudební činnosti. Z našeho kraje pocházejí komponisté — za všechny vzpomeňme starobydžovského Jana Maláta —, zpěváci populární i klasické hudby, instrumentalisté všech nástrojových skupin, hudební pedagogové, hudební vědci... Zástupce těchto oborů nám představily minulé ročníky Novobydžovského zpravodaje zásluhou Zdeňka Smutného.

O všechny ty instrumentalisty dlouhá léta pečoval vždy usměvavý pan Tomášek, který opravoval jak smyčcové, tak i dechové nástroje a housle také vyráběl. Na Novobydžovsku žila řada kapel smyčcové, dechové a později i jazzové hudby, z nichž mnohé měly vysokou úroveň. V tomto článku se chceme zastavit právě u nich.

V Zábědově vedl jednu takovou kapelu ke konci minulého století František Nezkusil - povoláním truhlář. Kapela byla nejen chvalně známá, ale na tehdejší dobu i dosti početná, takže mohla v jednom večeru účinkovat i na dvou místech. Jednou se však stalo, že Nezkusilova kapela měla večer obsadit tři místa. Ať kapelník počítal hudebníky, jak chtěl, stále mu jeden chyběl. Jelikož si nemohl dovolit, aby poslal na některé místo o někoho méně, rozhodl se, že do Nového Bydžova jako hráče na druhý klarinet pošle svého desetiletého syna, kterého sice na nástroj učil, ale hoch dosud veřejně nevystoupil. Pro jistotu synovi nástroj utlumil, aby nedošlo k očekávaným komplikacím. Hošík chvíli hru předstíral, ale pak ho to přestalo bavit, ucpávky odstranil a hrál naplno. Netrvalo dlouho a účastníci zábavy si ho povšimli a zahrnuli ho obdivem a pozornostmi. Malý Antonín tak rázem vstoupil do veřejného hudebního života. Když zábava skončila, byl úspěchem tak rozradostněn, že si celou cestu domů hrál na klarinet jednu písničku za druhou.

Touto příhodou začíná vyprávění novobydžovského regenschoriho Bedřicha Janečka, který vzpomíná na dva význačné hudebníky — svého dědečka a strýce, jichž je čestným pokračovatelem. Dokazuje to jeho celoživotní působení v hudebním životě města, kde mimo jiné pomohl překlenout čtyřicet let nepřízně na kůru římskokatolického kostela, což byl úkol nepředstavitelně těžký a svízelný. Přes veškerou nepřízeň chrámový soubor, ať jakkoli umenšený, nikdy neumlkl. Dovedl vybrat a nastudovat díla, která vyzněla i ve zcela nevyvážené skupině účinkujících. Přejeme mu, aby se v budoucnu chrámový soubor rozrostl a rozšířil svůj repertoir.

Vraťme se však k vyprávění Bedřicha Janečka, v němž ho vydatně podporovala a doplňovala jeho neteř paní Alexandra Nezkusilová, dcera Antonína Nezkusila. Popisovaná událost se vztahuje tak asi k roku 1885, což nám upřesní následující zpráva z matriky: Antonín Nezkusil, syn Františka Nezkusila truhláře a vnuk Václava Nezkusila, rovněž truhláře, narodil se v Zábědově 2. dubna 1875. Jeho matka byla Anna, dcera Ignáce Drtiny, baráčníka v Zábědově a jeho manželky Barbory, dcery Antonína Vacka. Potud zápis, k němuž z vyprávění můžeme dodat, že František Nezkusil zemřel na podzim roku 1909.

Když Antonín vychodil školu, naskytla se mu možnost navštívit Rusko. Tehdy do Ruska odjížděl pan Kmínek ze Starého Bydžova a hocha vzal s sebou. Ten se brzy po příjezdu stal členem vojenské hudby a začal studovat hru na nástroje. Jeho nejoblíbenějším nástrojem zůstal klarinet, ale kromě toho hrál na řadu jiných nástrojů.

Předně to byly nástroje dechové, běžně užívané u vojenských hudeb, ale hrál také na housle i na klavír. V Rusku se mu líbilo a nebýt vojenské povinnosti, byl by se snad už do Čech ani nevrátil. Přijel si však odsloužit prezenční službu domů. Když mu vojna končila, svěřil se jednomu ze svých kamarádů, že se chce vrátit do Ruska a požádat tam o občanství. To byl ovšem v očích rakousko-uherské vlády velezrádný úmysl. (Rusko bylo považováno za centrum panslavismu a jakékoli styky s ním za nepřátelské.) „Přítel" nelenil a Nezkusilův úmysl prozradil veliteli. Ten si mladíka předvolal a potrestal ho odnětím všech vojenských hodností. Nezkusila to však příliš nezkrušilo a svůj úmysl provedl. Jeho cesta směřovala nejprve na Ukrajinu. Byla to Oděsa a Charkov, kde byl členem vojenských hudeb a zároveň učil ve školním orchestru a komponoval pro potřeby kapely.

Nezkusil byl světoobčan, a tak lehko, jako opustil Čechy, opouštěl i další místa svého působení. Po Oděse a Charkově přišel Sevastopol, odkud jsou zachovány dvě jeho fotografie z ateliérů M. Mazura a E. Litvinovského. Ze Sevastopolu už byl jenom skok do tehdejšího Tiflisu - Tbilisi. Tam se Nezkusil ve svých 25 letech oženil. Jeho nevěstě Marii Čavčadze bylo právě 15 let.

Ve Tbilisi se zdržel poněkud déle, byla to jednak domovina jeho ženy, jednak se mu tam v roce 1901 narodil první syn. Avšak ani Tbilisi Nezkusilova těkavého ducha neupoutalo navždy. Poté, co se doslechl o krásách Sibiře, zatoužil ji poznat osobně. Dny jeho působení v Gruzii byly sečteny, neudržely ho ani úspěchy jeho hudby, které měl před carem, kdy sám vrchní velitel, což byl carův příbuzný, si Nezkusila předvolal a gratuloval mu jako nejlepšímu na přehlídce vojenských hudeb.

Další směr jeho cesty byl Bajkal. Nejprve zakotvil na jeho západním břehu v Irkutsku. Tam ho zastihla 1. světová válka, jíž se vojensky sice nezúčastnil, ale jejíž důsledky na jeho rodinu tvrdě dolehly. Stalo se to po přesídlení na východní břeh Bajkalu v Čitě, kde při přestřelce rudých s opozicí roku 1920 přišel o život jeho devatenáctiletý syn. Rodina byla zděšena a prchla do Mandžuska, až se konečně usadila v Charbinu na pomezí čínském, kde čekala na vyjasnění situace. Velkých změn k lepšímu se tam nedočkala, přežila tam však 2. světovou válku daleko od válečných bojišť, která zachvátila svět.

Antonín Nezkusil se v tomto meziválečném období věnoval především komponování a hudební výuce. Rovněž tady, v Charbinu, se mu narodilo poslední dítě, dcera Alexandra, jejíž líčení sledujeme. Narodila se 15. 2. 1929.

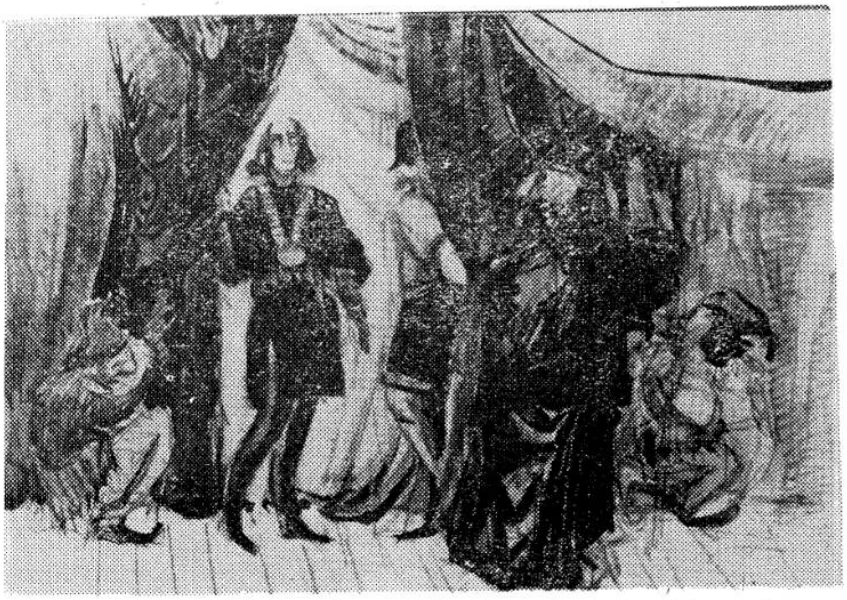
Příbuzní v Čechách na svého slavného Antonína nezapomněli a několikrát ho zvali k návštěvě, ale zřejmě pro nesmírnou vzdálenost a obavy z cesty k ní nikdy nedošlo. Přišla alespoň zpráva o Nezkusilově činnosti, kterou v roce 1934 otiskla Národní politika. Rodina Nezkusilova sice přežila válku, ale rok 1945, který přinesl tolika lidem úlevu a vysvobození, na Nezkusilovy zle dolehl. 22. 6. zemřel mladší syn, 15. 8. manželka a 2. 12. sám Antonín Nezkusil. Alexandra zůstala tak během necelého půlroku zcela opuštěná a při první možnosti repatriace se vrátila do Čech.

Přivezla s sebou hudební pozůstalost svého otce, které si velice váží a kterou v roce 1991 nabídla do sbírek hudebního oddělení Národního muzea, kde celý hudební archív (jsou to většinou rukopisné kompozice pro dechovou vojenskou hudbu a několik kusů pro klavír) čeká na zpracování a uplatnění.

— — —

Děkujeme paní Alexandře Nezkusilové a panu Bedřichu Janečkovi za poutavé líčení, které tak novobydžovským čtenářům představí další zajímavou postavu z řad našich krajanů.

Bohumil Malotín

Z děl darovaných našemu muzeu paní M. A. Novákovou-Nevyjelovou dnes reprodukujeme divadelní studii Hamlet od Grigorije Musatova (1889–1941)

SONET O PŘÍTELI

M. A. Nováková - Nevyjelová

Dub, o nějž opřít možno v každé době,
studánka, z níž lze denně vodu pít,
zpěváček, který krotce slétl k tobě,
úroda zlatých, plnoklasých žit,

hojivý balzám na nejtěžší rány,
paprsek slunce v zapršených dnech,
potůček zlata, denně rýžovaný,
ztracené země vytoužený břeh,

prostřený stůl s mísami hodokvasu,
krb, u nějž ohříváš svoji naději,
oblázek, jejž ti darovalo dítě,

mih věčnosti, v němž zahlédl jsi krásu,
druh, nad bratra jenž má tě raději,
a být i sám měl zhynout — nezradí tě.

4. 8. 1955

Z DĚJIN SOKOLA NOVOBYDŽOVSKÉHO

I. část

Sokolská myšlenka zapustila kořeny v Novém Bydžově již na sklonku let šedesátých minulého století přičiněním Antonína Jahody, c. k. notáře, Jana Pekárka, pokladníka Občanské záložny, Jana Štorcha, obchodníka, Jana Fleišara, mistra kamnářského, Jana Drahoráda, učitele a Petra Rittra, c. k. okresního školního inspektora, kteří dne 21. června 1869 oznámili městské radě písemným podáním, že zřizují v Novém Bydžově „Tělocvičný spolek spojený se sborem hasičským", jehož stanovy k vyššímu schválení již předložili, a žádali současně, aby spolku tomuto bylo v tělocvičně pro zdejší školy určené a „na Sádkách" umístěné svá cvičení konati a náčiní tam se jsoucího použíti, dokud spolek sám nebude s to, aby sobě potřebné náčiní opatřil. V oznámení tom dokládají, že spolek obral si za úkol zříditi hasičský sbor a dokonale jej vycvičit.

Městská rada povolila používání školní tělocvičny a školního nářadí novému spolku, jejž tituluje: Tělocvičný spolek spojený se sborem hasičským.

Tělocvičná jednota hned z počátku si vedla velice čile a udržovala přátelské styky nejen s druhými spolky ve městě, ale i se sokolskými jednotami v jiných českých městech, zejména se Sokolem v Lomnici nad Popelkou, který ji zval, aby v neděli dne 9. června 1872 přitoupila k župě, která prý byla již povolena, a se Sokolem v Kutné Hoře, který dne 7. srpna 1872 večer uspořádal výlet přes Labskou Týnici a Chlumec nad Cidlinou do Nového Bydžova a byl uvítán zdejším Sokolem a Zpěváckým spolkem dne 18. srpna o 9. hodině ranní blíže Zábědova. Dne 25. ledna 1874 uspořádala jednota kostýmní ples (nynější šibřinky), který byl tehdejším c. k. okresním hejtmanstvím povolen, když obec podala zprávu, že pořadatelé jsou zcela spolehliví.

Starostou této jednoty byl Vavřinec Rejthárek a po něm Jan Štorch, jednatelem K. Kavka, učitel a náčelníkem František Fousek, učitel.

V r. 1874 zřízen byl v Novém Bydžově Sbor dobrovolných hasičů. Dne 26. dubna 1877 oznámil městský úřad okresnímu hejtmanství, že spolek „Sokol" po utvoření Spolku dobrovolných hasičů zastavil úplně svou činnost a členové jeho z největší části přestoupili k spolku hasičskému.

Nynější tělocvičná jednota Sokol vznikla v Novém Bydžově v r. 1881. V srpnu toho roku byly vypracovány z podnětu několika mladých vlasteneckých mužů stanovy a již 12. září 1881 se konala první valná hromada této nově založené jednoty za účasti 31 členů, z nichž 29 se hned přihlásilo za členy.

K řízení jednoty byli zvoleni bratři: starosta MUDr. František Knap, místostarosta František Bukovský, náčelník František Fousek.

Do výboru: Boh. Čížek, Ant. Kotěra, K. Němec, K. Ninger, Ant. Svoboda a Ed. Vacek. V první výborové schůzi zvolen jednatelem K. Ninger, pokladníkem A. Svoboda a správcem domu A. Kotěra. Noví bratři chopili se s láskou svého díla. Byla vyvinuta horlivá činnost tělocvičná a výletní a udržovány čilé styky s okolními jednotami. Dne 12. února 1882 byly pořádány šibřinky, jež se skvěle vydařily. - Dne 13. a 14. července zúčastnil se Sokol výletu pořádaného Sokolem kolínským do Brna a Sloupských jeskyň. Dne 4. března 1884 v sále na Kopečku konáno veřejné cvičení za účasti 22 cvičenců.

Dne 6. července 1884 se konalo slavnostní svěcení praporu Sokola za účasti všech místních a mnoha okolních spolků, četných jednot sokolských a zástupců autonomních i státních úřadů. K slavnosti byl také pozván i sám zakladatel Sokola — Dr. Miroslav Tyrš, jenž byl již tehdy vážně nemocen. Omluvil se dopisem, psaným měsíc před svou smrtí, v němž přeje jednotě bydžovské mnoho zdaru.

Dne 31. května 1885 se konalo v Novém Bydžově první župní veřejné cvičení ve vile továrníka Jos. Bromovského, v býv. dětském domově. Cvičení bylo hojně navštíveno a skončilo velkým úspěchem. Od té doby Sokol novobydžovský mohutní, účastní se všech sokolských podniků v okolních městech, pracuje na rozšíření a povznesení myšlenky sokolské mezi lidem a je střediskem národního ruchu v našem městě.

V prvním desetiletí se vedoucí činitelé jednoty stále měnili. V starostenství vystřídali se bratři: MUDr. Frant. Knap, K. Ninger, B. Špatný, MUDr. Jan Hlavnička a Frant. Seidl. Náčelníky byli bratři: Frant. Fousek, Al. Kotěra, Aug. Janatka, Boh. Čížek a Frant. Kabelák. Stabilizaci ve správě jednoty přinesl rok 1892, kdy byl za starostu zvolen bratr Emanuel Hykš, který místo starostenské zastával delší řadu let a vnesl do jednoty oživený zájem pro práci sokolskou. Technickou činnost vedl rušným tempem náčelník bratr Frant. Kabelák, po něm v roce 1894 nastoupil bratr K. Purman.

Technické práci se plně věnoval starosta br. Karel Fuchs, zastávaje od r. 1897 až do roku 1923, tedy plných

27 let, místo náčelníka. Za svoji práci sokolskou byl vyznamenán předsednictvem ČOS plaketou „Na stráž".

V roce 1893 se uskutečnil v Novém Bydžově druhý župní slet, v roce 1902 třetí a v roce 1911 čtvrtý, všechny za řízení župního náčelníka A. V. Prágra z Kolína. Druhého župního sletu se zúčastnil jako slavnostní řečník tehdejší starosta ČOS bratr Dr. Jan Podlipný, třetímu byl přítomen náčelník ČOS bratr Dr. Jindra Vaníček se svým náměstkem br. Aug. Hellerem a členem předsednictva br. Klenkou. Při tomto sletu dobyla vítězné ceny — stříbrného věnce věnovaného městskou radou novobydžovskou — jednota Sokol v Lysé nad Labem. Každý župní slet byl pro jednotu dnem radosti a hrdého štěstí a dodal jí síly a vytrvalosti k další práci.

Od let devadesátých až do převratu se pracovalo v jednotě vytrvale a horlivě, vystupování navenek bylo důstojné a bratrský duch pojící veškeré členstvo získal si všeobecné přízně a pozornosti. Zásada rovnosti a bratrství nalézala v jednotě nejvděčnější půdu. Kázeň byla požadována ode všech a všichni se jí podrobili. Při veřejných vystoupeních dobývala jednota úspěchu za úspěchem, čehož důkazem jsou diplomy jednotlivců i družstev, které byly vystaveny v Hilerově síni v sokolovně.

Léta devadesátá přinesla nový ruch i po stránce osvětové. Osvětová činnost v naší jednotě povznášela duševní i mravní zdatnost členstva a jeho úroveň vzdělanosti. Bylo jí užito k učení lásce k vlasti, ke svobodě a sociální spravedlnosti. Krásnou upomínkou na tuto činnost zůstanou zejména přednášky bří Josefa Černého a Dr. Oskara Buttera.

V roce 1913 byl zvolen za starostu bratr Karel Purman, jemuž připadl úkol, aby za přispění do výboru nově povolaných bratří provedl jednotu úskalím těžké doby světové války. Světová válka život a ruch v tělocvičně oslabila, avšak nezastavila. Při nastalé perzekuci hrozilo jednotě stále rozpuštění a jen obezřetností správy její bylo této pohromě čeleno. Tělocvična v chlapecké škole (Klicperova ul.), kterou jednota od roku 1897 používala, byla zabrána pro vojenský lazaret, a proto se cvičilo prozatím v tělocvičně gymnázia. V této době byla věnována největší péče žactvu a dorostu. Konaly se vycházky a byly pořádány besídky. Většina bratří do 50 let byla povolána na vojnu. Sedmnáct z nich se nevrátilo. Padli nebo zemřeli, posvětivše svou krví svobodu našeho národa.

Samostatnost a svobodu uvítala jednota s jásotem. Hojná byla účast našich členů při sokolských odvodech v roce 1919 a při hájení Slovenska za maďarského vpádu.

Roku 1919 byl zvolen starostou bratr J. Schroll a po něm roku 1924 bratr Karel Fuks.

V náčelnictví se vystřídali od roku 1923 bratři: Josef Bláha a Jar. Franc, oba neúnavní a obětaví pracovníci na poli sokolské tělovýchovy. V roce 1931 byl náčelníkem bratr Josef Kubišta, dlouholetý a zkušený sokolský činovník. S láskou a obětavostí pracuje v té době v jednotě bratr Josef Hlavatý st., jemuž jednota vděčí za pečlivě a vkusně vypravené i bohatě vybavené loutkové divadlo.

V čele technické činnosti žen stály sestry náčelnice Olga Kavková, Karla Kavková, Lidka Pospíšilová, Božka Václavíčková, Božena Venturová. V r. 1931 byla náčelnicí sestra Olga Josková. Jednota měla ve volbě náčelnic štěstí. Jim vděčila za nebývalý rozvoj technické činnosti žen.

Jednota měla vedle sboru cvičitelského též komisi pro házenou, košíkovou a odbíjenou, dále odbor pořadatelský, hospodářský, pěvecký a hudební, jejichž činnost přispívala vydatně k provedení určených úkolů.

Vedle nich jako samostatná organizace působilo od roku 1901 Družstvo pro zřízení tělocvičny. Činnost byla živá a úspěšná.

Všeobecná přízeň vnášela v jednotu rozmanité ušlechtilé záměry a snahy, z nichž vyrašila myšlenka výstavby vlastní sokolovny, jež v roce 1928 přispěním přátel a příznivců Sokola byla zbudována.

Od roku 1897 až do roku 1920 byla jednota novobydžovská ochranitelkou menšinové jednoty v Jablonci nad Jizerou a od roku 1920 měla ve své ochraně jednotu v Benecku. Pamětní desky jsou umístěny ve vestibulu sokolovny.

V roce 1931 měla jednota 467 členů (331 mužů a 136 žen), 44 dorostenců, 27 dorostenek, 96 žáků a 92 žákyň.

Městu vděčí jednota za přízeň a podporu svých snah jí poskytovanou. Jednota Sokol za to může s uspokojením ukázat na práci pro československý lid.

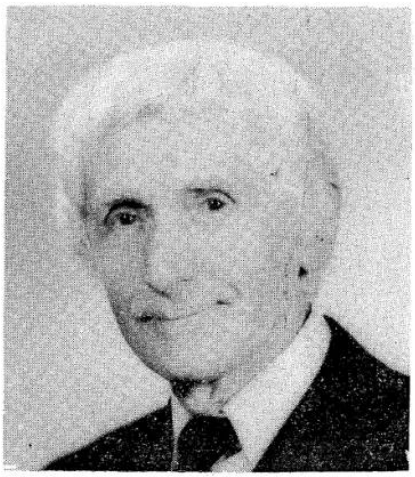
V roce 1931 sloužila již padesát let jednota novobydžovská vznešené ideji sokolské, po padesát let zvyšovala tělesnou a duševní zdatnost a sílu svého členstva a mládeže, učíc je pravdě, kráse a vzájemné lásce.

Byla hrdá na svou padesátiletou minulost a s důvěrou hleděla vstříc své budoucnosti. Jak se vyvíjela činnost dalších 50 let — příště.

Ze stejnojmenného článku K. Purmana v Památníku Sokola novobydžovského vydaného na oslavu padesátiletého trvání jednoty v r. 1931 vybral M. Pavelka.

JIŽ JEN VZPOMÍNKA

Zprávy o odchodu do Nenávratna jsou vždy smutné! Tím smutnější, odešel-li někdo z oblíbených a slavných bydžovských rodáků, kteří měli vždy vřelý vztah k rodnému městu a kteří navíc pro své charakterové a umělecké cítění, prezentované nám jejich díly, vnímané duší a srdcem, zanechávají v nás pocity vděčnosti.

Takovým člověkem byl i pan Jaroslav Doležal, aranžér - specialista, umělecký fotograf a člen Svazu československých výtvarných umělců.

Narodil se v r. 1914 z druhého manželství rodičů Doležalových ze dvorce (Památkovým úřadem chráněná budova proti kinu). Zde v Bydžově strávil svá klukovská léta i léta prvých lásek. Po vyučení v obchodě s textilem u svého otce (dnes prodejna s pleteným zbožím v severním bloku náměstí) a po ukončení prezenční vojenské služby v Jičíně odchází do Prahy. Zde vzhledem k již vyzrálým schopnostem, a hlavně neúnavným snahám pro tvůrčí uměleckou činnost, byl vysílán téměř po celém světě při pořádání československých výstav, kde již ve vstupních halách byly instalovány obří zvětšeniny jeho fotografických záběrů a motivů.

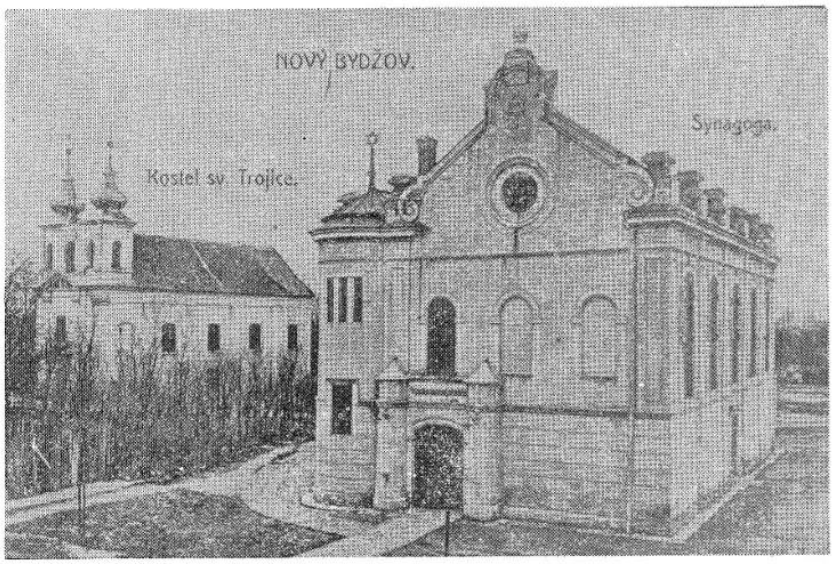
Totalita podepsala se na životě Jaroslava Doležala a jeho rodiny celou svou nemorálností a agresivitou. Byl politickým vězněm, veškerý majetek mu byl zabaven a teprve doba sametu v r. 1990 alespoň zčásti nahradila a odčinila křivdy krutě perzekuce a vrátila mu nemovité hodnoty, a hlavně důstojnost člověka.

Jaroslava si mohou těmito řádky živě připomenout již jen pamětníci, ale dnešní generaci představil se u nás v Bydžově výstavou svých uměleckých fotografií, nazvanou „Svět a lidé". Konala se v údobí naší pouti v sokolovně roku 1988. Byla velmi pochvalně hodnocena tiskem a i náš Novobydžovský zpravodaj píše o ní a o osobnosti p. Jar. Doležala v č. 2, ročníku XV.

Zde vzpomínaný navštěvoval za svého života Bydžov velmi často. Měl zde ještě řadu přátel, známých a hroby svých rodičů. Volné chvíle trávíval na chalupě v Hřídelci u Lázní Bělohradu, kam povětšině jezdíval přes Bydžov.

Dne 25. 2. 92 uhasl náhle plamen jeho života. Smrt zpřetrhala nitě jeho uměleckých a pracovních plánů, které chtěl ve svém tvůrčím nadšení ještě sobě a lidem přinésti. Věnujme mu, milí přátelé, tichou vzpomínku a vzdejme dík a čest jeho památce!

Fr. Řezníček

Bývalá synagoga a kostel sv. Trojice na staré pohlednici - kolem roku 1910

KDY ZAČÍNALI? Cenným dokladem o rozvoji podnikání v minulém století v Novém Bydžově je **Kniha měšťanů a živností** (Bürger und Gewerbe Buch), zavedená v roce 1842 a uložená nyní v Okresním archívu v Hradci Králové. Z mnoha zápisů pro město a okolní obce uveďme ve stručnosti jen několik nejzajímavějších:

Rok	Jméno	Živnost
1855	Hynek Kudrnáč	výčep kořalky
1856	Zikmund Freund	fotograf
1861	Karel Kastránek z Jičína	tiskařství a litografie
1863	Heřman Stern	světlotisk
1865	Josef Žabka	truhlářství
1866	Bedřich Špatný	zednictví a tesařství
1866	Moric Freund	sklenářství a kamenictví
1866	Aloisie Slavíková	prodej školních knih
1869	akcionářský spolek „Bratr"	obchod se střižním zbožím
1870	František Pečinka	živnost natěračská
1870	Rolnický cukrovar	cukrovarnictví
1871	František Bukovský	knihtisk a kamenotisk
1871	Antonín Slavík	knihkupectví
1872	Josef Váňa	prodej hotových obleků
1872	V. J. Ploder	filiálka smíšeného zboží
1872	Václav Špičák	zhotovování hudebních nástrojů
1873	Antonín Dunka	živnost fotografická
1874	Jan Skořepa	živnost zámečnická
1874	Antonín Radimský	továrna na výrobu cikorie
1874	Jan Fleišar	živnost kamnářská
1877	Antonín Hons	obchod s uhlím, dřívím a vápnem
1877	Augustin Nevrlý	živnost hrnčířská
1878	Alois Braun	živnost soustružnická (perletárna)
1878	František Römer	živnost cukrářská
1878	Vavřinec Janata	živnost kamenotiskařská
1879	Ludvík Nejedlý	živnost malířská
1879	Čeněk Balounek, Humburky	výroba cikorie
1879	Ladislav Prokeš	živnost hodinářská
1880	Alois Jedlička	živnost stavitelská
1881	Josef Langer	živnost pekařská
1881	Jan B. Doležal	obchod se střižním a módním zbožím
1882	Leopold Kracík	živnost kovářská
1882	Josef Schroll	živnost továrnická (strojní výroba)
1883	Jan B. Doležal, František Peřina a Alois Jedlička	živnost cihlářská
1887	Rudolf Štěnička	živnost knihkupecká
1888	Václav Pech	živnost podkovářská

J. P.

VYBRALI JSME PRO VÁS

. . . Po desítiletí bylo obyvatelstvo podpláceno penězi, které by v normálních ekonomických poměrech musely být investovány do nových technologií, rozvoje, energetických úspor, prohlubování efektivity výroby a kvality a konkurenceschopnosti výrobků. Žili jsme tedy, jak se často právem zdůrazňuje, na úkor budoucnosti.

Teď přichází účet v podobě takzvaných obětí. Jsou velké a ještě větší nás čekají. Jsou a budou tak velké, jak velký úvěr jsme my všichni vyčerpali z konta naší budoucnosti. Velikost tohoto úvěru je přímo úměrná hloubce mlčení, s nímž jsme komunistické vykořisťování budoucnosti přijímali.

Je v našem společném zájmu, aby naše reforma byla zásadní a rychlá. Čím polovičatější by byla a čím déle by se táhla, tím by ony oběti byly větší, tím déle by je bylo nutné přinášet a tím víc by se k těm nutným přidávaly i ty zbytečné. . . .

V. Havel, Letní přemítání, Praha 1991, s. 47—48.

. . . Je smutné, že v našem demokratickém systému, stejně jako dříve za komunismu, sytíme z našich vysychajících, za čas již nenahraditelných zdrojů přesycený západ a marnotratně se zbavujeme toho hodnotného mála, co nám ještě ve zchudlé zemi zbylo za cenu okamžitého výdělku plynoucího do kapes často obskurních totalitních institucí, jejich posttotalitních, patřičně „tržně dravých" pohrobků a jejich letitých zahraničních obchodních partnerů včetně jejich „slídilů a naháněčů". Jako už 30 let se dále každý týden plní kamióny „bezcenným" starým nábytkem, který putuje z míst nedostatku do míst nadbytku, aby s naší pomocí ještě více obohatil ty chytré a prozíravé bohaté a ochudil ty hloupé a krátkozraké chudé.

Daniela Karasová, Nedělní Lidové noviny z 15. února 1992, str. 10.

KOMENSKÝ A SLOUPNO. V řadě celostátních a regionálních publikací autoři bez bližšího ověření dodnes opakují nebo parafrázují větu Augusta Sedláčka: „Syn Jan Jiří [Materna z Květnice] slavnému Komenskému v trpkém jeho vyhnanství útulku na Sloupně popřál." (Hrady, zámky a tvrze království Českého, V. díl, Podkrkonoší, Praha 1887, s. 317.) Naposledy se dokonce dočítáme, že u Jiřího Materny z Květnice na sloupenském zámku Komenský „trávil poslední chvíle před odchodem ze země". (Tomáš Šimek a kol., Hrady, zámky a tvrze

STANISLAV HUDEČEK

(1872 - 1947)

Při příležitosti 120. výročí narození novobydžovského malíře a grafika Stanislava Hudečka (narodil se 26. března 1872 v Gdowě u Wieličky v tehdejší rakousko-uherské Haliči) uveřejňujeme propagační pohlednici 126. merendy z roku 1928, vzniklou podle jeho návrhu.

Mistr Hudeček trvale působil v našem městě už od roku 1908. Zde pokračoval v bohaté práci ilustrační pro pražská nakladatelství (Vilímkovo, Topičovo, Tučkovo, Ottovo, Hejdovo, Svěceného aj.), navrhoval různé plakáty a práce dekorativní a maloval akvarely a oleje, v nichž objevoval poetické partie Nového Bydžova a jeho okolí. Nejznámějšími díly, která dokumentují umělcův vztah k městu, jsou dva soubory litografií, vydané v Grafických závodech V. & A. Janaty v letech 1937 a 1946. Listy prvního souboru jsou nyní vystaveny při schodišti před vstupem do muzea. Ve vlastní expozici může návštěvník spatřit olejomalby „Pohled z věže sv. Vavřince" a „Staročeské posvícení", akvarel návrhu kalendáře Národní politiky na rok 1903 a lavírovanou perokresbu roubeného stavení z Hlušiček.

Žel, letošnímu jubileu předcházela v loňském roce smutná událost — 2. srpna zemřel v Litomyšli poslední syn malíře Stanislav Hudeček, dentista ve výslužbě. Se vzpomínkou na jeho otce považuji za samozřejmou povinnost připomenout památku i tohoto muže, který nehledě na příkoří při nuceném odchodu z města na své rodiště nezanevřel a muzeu v roce 1983 daroval i čtyři obrazy otci nejmilejší — „Les", „Alej v Hlušicích", „Pobřeží Jadranu" a „Pobřeží Jadranu u Bašky". Tyto obrazy spolu s dalšími vytvoří základ umělcova souboru v připravované městské galerii.

J. P.

v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VI. díl, Východní Čechy, Praha 1989, s. 454.)

Po kritickém posouzení Sedláčkovy věty však musíme odpovědět - údaj o Komenského pobytu na sloupenském zámku je mylný. Jak k němu došlo? Pouhý odkaz Sedláčka na Jirečkovu Rukověť nic nevysvětlí. Původ chyby odhalí až přesná citace věty, ze které Sedláček vyšel: „Komenský, vrátiv se z holandské cesty, pobýval pod Krkonošemi na statcích pánův bratrských, Adama Zylvara, Václava Záruby a Jiříka Sadovského, ve Vlčicích, v Branné, v Třemešné a Sloupně." (Josef Jireček, Rukojeť k dějinám literatury české do konce 18. věku, Praha 1875, I. díl, s. 371.) Adamu Zylvarovi ze Zylverštejnu patřily Lovčice, Václavu Zárubovi z Hustiřan Horní Branná a Jiříku Sádovskému ze Sloupna na Sadové a Žiželovsi patřila kromě jiného Bílá Třemešná, ale nikdy Sloupno. Josef Jireček jako literární historik si zřejmě neuvědomil podstatný rozdíl mezi předložkami „ze" a „na" a odtud se odvíjí i další cesta chyby. Místo toho, aby Sedláček neprávem jmenované Sloupno vynechal, zjevný Jirečkův omyl „opravil" tím, že k Sloupnu připsal tehdejšího majitele Jana Maternu z Květnice, a tak svou autoritou nepravdivý údaj „posvětil." Opět klasický příklad, jak je třeba i výsledky práce renomovaných historiků kriticky ověřovat.

OPRAVA

Prosíme čtenáře, aby si v přehledu místních výročí na rok 1992 opravili chybu v roce narození a počtu let od narození J. E. Procha - namísto uvedených 1832 a 160 let má správně být 1822 a 170 let. K chybě, žel, došlo po omylu v roce narození při sazbě a následné chybě při korektuře, kdy místo nesprávného roku byl opraven počet let od narození. Omlouváme se zvlášť panu Josefu Černému mladšímu ze Sloupna, kterému zároveň děkujeme za upozornění na chybu.

J. P.

Naší matriky

NAROZENÍ

18. 1. **Gerhardová Monika,**
Nový Bydžov, Jánská 1460

23. 1. **Louženský Pavel,**
Nový Bydžov, Brigádníků 868

23. 1. **Hanusová Markéta,**
Nový Bydžov, A. Dvořáka 433

23. 1. **Miřetínská Nikola,**
Nový Bydžov, Sukova 368

27. 1. **Hrubá Žaneta,**
Nový Bydžov, Dr. J. Deyla 1859

29. 1. **Šeps Tomáš,**
Nový Bydžov - Chudonice 194

3. 2. **Kloz Jan,**
Nový Bydžov, V ráji 1323

17. 1. **Turková Pavlína,**
N. Bydžov, Husova třída 1175

8. 2. **Hovorka Michael,**
Nový Bydžov, U jatek 966

10. 2. **Literová Monika,**
N. Bydžov, tř. B. Smetany 1249

14. 2. **Demeter Jan,**
N. Bydžov, tř. Čsl. armády 1549

16. 2. **Váňová Vlasta,**
N. Bydžov - Chudonice,
Revoluční tř. 177

17. 2. **Čonková Iveta,**
N. Bydžov - Chudonice,
Polní 171

20. 2. **Veinfurter Martin,**
Nový Bydžov, Merendní 1866

28. 2. **Novotný Matěj,**
N. Bydžov, část N. Skřeněř 37

2. 3. **Musilová Pavlína,**
N. Bydžov, část St. Skřeněř 21

3. 3. **Aubus Tomáš,**
N. Bydžov, Dukelská třída 1126

11. 3. **Hloucal Aleš,**
N. Bydžov, tř. B. Smetany 1506

12. 3. **Šimberská Kristýna,**
N. Bydžov, Klempířská 1477

17. 3. **Macák Václav,**
N. Bydžov, Dr. M. Tyrše 153

26. 3. **Flégrová Iveta,**
N. Bydžov, Na Otmarce 337

31. 3. **Ryba Miloslav,**
N. Bydžov, Metličanská 1057

3. 4. **Javůrková Jana,**
Nový Bydžov - Chudonice,
Revoluční třída 163

11. 4. **Karásková Aneta,**
Nový Bydžov, Komenského 16

SŇATKY

25. 1. **Radek Šubr,**
Nový Bydžov, Dukelská tř. 930
Hana Rosůlková,
Nový Bydžov, Dr. M. Tyrše 108

25. 1. **Milan Bičiště,**
Nový Bydžov, část Vysočany 11
Pavla Voleníková,
Nepolisy 141

8. 2. **Lubor Břicháč,**
Kladno, část Kročehlavy,
Ženijní 2481
Jana Sýkorová,
Nový Bydžov - Chudonice
A. V. Friče 132

15. 2. **Josef Zajíček,**
N. Bydžov, Dr. M. Tyrše 108
Marie Ondráčková,
Smidary, Rudé armády 278

22. 2. **Miroslav Bednář,**
Nový Bydžov, Sukova 369
Iveta Sajkršmídová,
Nový Bydžov, J. Fučíka 854

29. 2. **Petr Sýkora,**
N. Bydžov, Na Švarcavě 1258
Eva Hušková,
N. Bydžov, Na Švarcavě 1258

14. 3. **Jiří Froněk,**
N. Bydžov, část Skochovice 40
Lenka Slánská,
Nechanice, 28. října 274

20. 3. **Lubomír Soukup,**
Kněžice, Osek 53
Marie Černíková,
N. Bydžov, Metličanská 1065

21. 3. **Pavel Nádvorník,**
Litomyšl - Zahájí, Jabloňová 280
Michaela Koudelková,
N. Bydžov, Jos. Mánesa 260

21. 3. **Jiří Macháček,**
Prasek 159
Pavlína Novotná,
N. Bydžov, Dr. F. L. Riegra 1530

21. 3. **Milan Kořínek,**
N. Bydžov, U jatek 905
Renáta Ešnerová,
Nový Bydžov, Sukova 641

21. 3. **Miroslav Riedl,**
N. Bydžov - Chudonice,
1. máje 172
Věra Flégrová,
N. Bydžov - Chudonice,
1. máje 172

21. 3. **Štěpán Kurovec,**
Praha 1, U milosrdných 8
Jitka Matyášová,
N. Bydžov, M. Bydžovského 1150

4. 4. **Josef Jiránek,**
N. Bydžov - Chudonice,
1. máje 37
Karolina Škarýdková,
N. Bydžov, 28. října 1634

4. 4. **Jaroslav Čaněk,**
Vinary, Smidarská Lhota 3
Pavlína Soukupová,
Nový Bydžov, Havlíčkova 50

4. 4. **Robert Šibrava,**
Skřivany, Fučíkova 264
Kamila Udatná,
Nový Bydžov, U plovárny 1410

18. 4. **Pavol Ševčík,**
Skřivany, Nádražní 62
Ivana Lingrová,
Nový Bydžov, Merendní 1863

18. 4. **František Větrovský**
Sloupno 156
Veronika Honsová,
N. Bydžov, Jana Maláta 1874

18. 4. **Luděk Zámečník,**
Nový Bydžov, U jatek 789
Petra Kebhartová,
Nový Bydžov, U jatek 789

18. 4. **Miloslav Říbek,**
N. Bydžov, část Skochovice 29
Olga Ryglová,
Lužec nad Cidlinou 223

ÚMRTÍ

4. 2. **Emil Trkal** 69 let
N. Bydžov, U plovárny 1422

6. 2. **Františka Klozová** 85 let
N. Bydžov - Chudonice 21

9. 2. **Slávek Louda** 42 let
N. Bydžov, Dr. M. Horákové 1561

11. 2. **Jaroslav Zámečník** 66 let
N. Bydžov - Žantov 13

11. 2. **Václav Haták,** 60 let
N. Bydžov, Dukelská 1135

14. 2. **Ladislav Šenk** 66 let
N. Bydžov, Tyršova 808

15. 2. **Anna Špičáková** 83 let
N. Bydžov, F. Palackého 1193

15. 2. **Eliška Marášková** 79 let
N. Bydžov, Havlíčkova 90

24. 2. **Libuše Zajíčková** 68 let
N. Bydžov, Dr. J. Ezopa 1669

29. 2. **Olga Holečková** 84 let
N. Bydžov, Revoluční 18

4. 3. **Anna Vejrová** 59 let
N. Bydžov - Žantov 2

7. 3. **Anastazie Němcová** 93 let
N. Bydžov, Dukelská 1042

7. 3. **Jaroslav Stýblo** 73 let
Nový Bydžov, Dukelská 1409

13. 3. **Anna Horáková** 88 let
N. Bydžov, Čelakovského 605

23. 3. **Marie Koutská** 77 let
N. Bydžov, Revoluční 797

23. 3. **Alois Černý** 76 let
N. Bydžov, Tyršova 163

25. 3. **Jaroslav Šmidrkal** 68 let
N. Bydžov - Vysočany 58

29. 3. **Jindřich Pořízek** 80 let
N. Bydžov - Skochovice 85

30. 3. **Zdeněk Mauer** 58 let
N. Bydžov, Smetanova 1626

DĚKUJEME VŠEM, KTEŘÍ SE PŘIŠLI ROZLOUČIT S PANEM JAROSLAVEM STÝBLEM, POKLADNÍM KINA.

Manželka s rodinami

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městský úřad v Novém Bydžově pravidelně - jednou za dva měsíce. Odpovědný redaktor Jaroslav Prokop.

Adresa redakce: Městský úřad, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23011.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 2/88. Tiskne V. & A. Janata, Nový Bydžov. Náklad 1000 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou.

Cena jednoho čísla 5 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 10. 6. 1992.